

Všeobecná dohoda o clech a obchodu 1947

Preambule (*cíle a metoda*)

Strany uznávají, že jejich vztahy v oblasti obchodní a hospodářské mají směřovat:

- k zvyšování životní úrovně
- k zajištění plné zaměstnanosti
- k vzrůstající úrovni reálného důchodu a účinné poptávky
- k rozvinutí plného užívání světových zdrojů
- k rozšíření výroby výměny zboží.

K uskutečnění těchto cílů strany přispějí uzavřením vzájemně výhodných dohod směřujících k snížení cel a jiných překážek obchodu a k odstranění diskriminace v mezinárodním obchodě.

Článek I (*doložka nejvyšších výhod*)

Všechny výhody (a přednosti, výsady, osvobození) poskytnuté kteroukoliv smluvní stranou jakémukoliv výrobku z kterékoliv jiné strany budou ihned přiznány obdobnému výrobku pocházejícímu z území všech ostatních smluvních stran.

Článek II (*listiny koncesí*)

Každá smluvní strana poskytne obchodu ostatních smluvních stran zacházení, jež nebude méně příznivé, než jak je stanoveno v příslušné části příslušné listiny, připojené k této Dohodě.

To se nevztahuje na:

- nediskriminační vnitřní daň
- antidumpingové či vyrovnávací clo
- poplatky úměrné nákladům poskytnuté služby

Strana nezmění svůj způsob zjišťování celní hodnoty zboží tak, aby tím znehodnotila celní koncesi.

Listiny koncesí jsou nedílnou součástí této smlouvy.

Článek III (*Národní režim*)

Strany uznávají, že vnitřní dávky a daně nemají být uplatňovány na dovážené či domácí výrobky způsobem, jímž by se poskytovala ochrana domácí výrobě.

Výrobkům dovezeným (ze smluvní strany) na území (jiné) smluvní strany bude poskytováno zacházení ne méně výhodné než poskytované obdobným výrobkům domácího původu.

Článek IV (Kinematografické filmy)

Promítací kontingenty

Článek V (Svoboda průvozu)

Zajišťuje se svoboda průvozu, ... žádné zbytečné zdržování, omezování a osvobození od cel.

Článek VI (Antidumpingová a vyrovnávací cla)

Strany uznávají, že dumping, jímž se zboží jedné země uvádí na trh druhé země za cenu nižší, než je jeho normální hodnota, je zavrženíhodný, způsobí-li (nebo hrozí způsobit) podstatnou újmu výrobního odvětví na území smluvní strany (*existující či potenciální*).

Cena výrobku vyváženého ze země do země je nižší než jeho normální hodnota pokud je nižší než při běžném obchodu srovnatelná cena obdobného výrobku určeného pro spotřebu ve vývozní zemi.

Za účelem vyrovnání nebo zabránění dumpingu může smluvní strana uvalit antidumpingové clo nepřevyšující dumpingové rozpětí.

Vyrovňovací clo nebude vybíráno vyšší částkou, než je odhadnutá prémie či subvence, o níž bylo zjištěno, že byla poskytnuta na zhotovení výrobu nebo vývoz výrobku v zemi původu.

Nelze kombinovat.

Článek VII (Zjišťování hodnoty k celním účelům)

Existuje dohoda o provádění

Založena na skutečné hodnotě dovezeného zboží, skutečné hodnotě obdobného zboží, nikoliv hodnotě zboží domácího původu.

Skutečná hodnota – cena za kterou se zboží (takové nebo obdobné) prodává při běžném obchodě v podmínkách neomezené soutěže.

Článek VIII (Poplatky a formality při dovozu a vývozu)

Omezeny na částku odpovídající přibližným nákladům na poskytnuté služby. Nebudou představovat ochranu domácím výrobkům.

Závazek maximálně zjednodušit a urychlit administrativu.

Článek XI (Všeobecné odstranění množstevních omezení)

Žádné zákazy nebo omezení jiná než cla, daně nebo jiné dávky, ať jsou prováděna kvótami, dovozními nebo vývozními licencemi nebo jinými opatřeními nebudou zaváděny či udržovány žádnou smluvní stranou na dovoz jakéhokoliv výrobku nebo vývoz na území jiné strany.

Výjimky:

- vývozní zákazy v případě kritického nedostatku potravin, nebo jiných výrobků nezbytných.
- dovozní omezení týkajících se zemědělských výrobků, nutné k provedení vládních opatření (3 taxativní případy).

Článek XII (Omezení k ochraně platební bilance)

Výjimka k XI – za účelem ochrany své vnější finanční pozice a své platební bilance může strana omezit množství či hodnotu zboží k dovozu. (Další podmínky – nezbytně nutný rozsah)

Článek XIII (Nediskriminační provádění množstevních omezení)

Žádný zákaz nebo omezení dovozu či vývozu nebude uplatňován pokud nebude uplatňován na dovoz/vývoz ze/do všech třetích zemí.

Při uplatňování dovozních omezení bude strana usilovat o takové rozdělení obchodu tímto výrobkem, které se co nejvíce přiblíží podílům před zavedením omezení.

Článek XVI (Subvence)

Jestliže strana poskytuje subvenci jež způsobuje zvýšení vývozu nebo snížení dovozu jakéhokoliv výrobku, oznámí písemně SMLUVNÍM STRANÁM rozsah a povahu, odhad účinku a okolnosti, které činí subvenci nutnou.

Strany uznávají, že poskytnutí vývozní subvence může mít škodlivé účinky pro jiné strany a může vyvolat poruchy obchodních zájmů a může znesnadňovat dosažení cílů Dohody.

Strany by se měly vystříhat užívání subvencí na základní produkty. Pokud užívají subvence k zvýšení vývozu –neměl by být výsledkem zisk většího podílu na trhu.

Strany přestanou od 1.1. 1958 poskytovat subvence na jiný než základní výrobek, jestliže by subvence měla za následek prodej výrobku pro vývoz za cenu nižší, než je cena podobného výrobku na domácím trhu.

Článek XVII (Státní obchodní podniky)

Strana, která zřídí či udržuje státní podnik se zavazuje, že se podnik bude při svých operacích zahrnujících dovoz a vývoz řídit zásadami o nediskriminačním zacházení.

Podniky budou provádět nákupy a prodeje pouze podle obchodních úvah.

Výjimka: bezprostřední vládní spotřeba.

Článek XVIII (Státní pomoc hospodářskému rozvoji)

Strany uznávají, že dosažení cílů Dohody bude usnadněno pokračujícím rozvojem jejich hospodářství, což platí zvláště pro strany, jejichž hospodářství může zajistit jen nízkou životní úroveň a které je na počátečním stupni vývoje,

Tyto strany mohou být nuceny zavádět ochranná opatření postihující dovoz – tato opatření jsou oprávněná, pokud usnadňují dosažení cílů Dohody (hospodářský rozvoj a zvyšování životní úrovně). Tyto smluvní strany by měly požívat dodatkových výhod, které umožní udržet dostatečnou pružnost celních sazebníků (celní ochrana pro vybudování určitého odvětví), mohou zavádět množství omezení na ochranu platební bilance.

Za některých okolností tato opatření nepostačí – proto se strana s nízkou životní úrovní může přechodně odchýlit od ustanovení ostatních článků Dohody. Jiné strany, jejichž hospodářství je ve stavu rozvoje mohou předkládat žádosti SMLUVNÍM STRANÁM.

Smluvní strany uznávají, že strany s nízkou životní úrovní mají sklon k potížím s platební bilancí. Tyto smluvní strany mohou upravovat celkovou úroveň svých dovozů omezením množství nebo hodnoty zboží (opatření nepřekročí mez potřebnou k zabránění závažným následkům).

Článek XIX (Nouzová opatření při dovozu některých výrobků)

Jestliže se v důsledku nepředvídaného vývoje (a účinku závazků smluvní strany) dováží některý výrobek v tak zvýšeném množství, že to působí (či hrozí způsobit) vážnou újmu domácím výrobcům, bude mít strana právo (v přiměřeném rozsahu a na dobu nutnou) suspendovat závazek (koncesi).

Než některá strana učiní opatření, oznámí to SMLUVNÍM STRANÁM a poskytne stranám, které mají vážný zájem konzultace. (předběžně za kritických okolností). Nedohodnou-li se strany, mohou postižené strany po oznámení kroku SS suspendovat koncese stejně hodnotné.

Článek XX (Všeobecné výjimky)

Pokud taková opatření nebudou prováděny diskriminačně, umožňuje dohoda vždy opatření :

- nutná k ochraně veřejné mravnosti
- nutná k ochraně zdraví lidí, zvířat, rostlin
- týkající se dovozu/vývozu zlata a stříbra
- nutná k tomu, aby se zajistilo zachování zákonů
- učiněná k ochraně národních památek umělecké hodnoty
- k ochraně vyčerpatelných přírodních zdrojů... (ve spojení s omezením domácí výroby či spotřeby)
- opatření pro distribuci nedostatkových výrobků..

Článek XXI (Bezpečnostní výjimky)

Žádné ustanovení Dohody nebude vykládáno tak:

- že by vyžadovalo podávat informace bezpečnostního charakteru
- že by zabraňovalo činit opatření potřebné pro ochranu podstatných zájmů bezpečnosti (štěpné materiály, obchod se zbraněmi, za války)
- že by znemožňovalo dostát závazkům vyplývajícím z Charty OSN (mír a bezpečnost)

Článek XXII (Konzultace)

Každá strana bude s porozuměním zkoumat případné námitky jiné strany a poskytne konzultace o námitkách.

SMLUVNÍ STRANY na žádost některé strany konzultovat s kteroukoliv stranou záležitost, pro kterou nebylo možno najít uspokojiví řešení konzultacemi mezi stranami.

Článek XXIII (Ochrana koncesí a výhod)

Jestliže strana dojde k názoru, že byla zrušena, nebo zmenšena jakákoliv výhoda plynoucí z Dohody, nebo že dosažení nějakého cíle Dohody bylo ztíženo tím, že

- jiná strana neplní závazky podle Dohody
- jiná strana uplatňuje opatření bez ohledu na to, že je v rozporu s Dohodou
- i jiná situace

může tato strana předložit straně (stranám) které se to týká písemné návrhy či námitky – ta je povinna je s porozuměním zkoumat.

Pokud v přiměřené době nedojde k uspokojiví úpravě, může být věc předložena SMLUVNÍM STRANÁM. SS záležitost bezodkladně vyšetří a dají stranám vhodná doporučení, případně ve věci rozhodnou. Pokud SS naznaží, že jsou okolnosti vážné, mohou povolit (poškozené) straně suspendovat vůči jiné (poškozující) straně

koncese či jiné závazky, jaké uznají (SS) za vhodné. Strana, vůči které je suspendována koncese může ve lhůtě 60 dnů vypovědět Dohodu.

Článek XXIV (Územní aplikace, celní unie, oblast volného obchodu)

Ustanovení dohody se aplikují pro mateřská celní území.

Celní území je každé území pro které platí odlišná cla.

Ustanovení dohody neznemožňují pohraniční styk.

Smluvní strany uznávají, že je žádoucí, aby zvýšila rozvíjející se volnost obchodu dobrovolnými ujednáními sjednanými za účelem těsnější integrace hospodářství zemí, které jsou stranami takovýchto dohod. Uznávají, že účelem celní unie aneb oblasti volného obchodu má být usnadnění obchodu mezi zúčastněnými územími a nikoli vytváření překážek obchodu ostatních smluvních stran s těmito územími.

Ustanovení dohody nezabraňují vytvoření CU nebo ZVO.

- Cla a jiné úpravy obchodu však nesmí být vůči stranám, které nejsou součástí CU vyšší než před jejím zřízením.
- Cla a jiné úpravy obchodu ponechané v platnosti v ZVO se však nesmí zvýšit.

Každá strana, která se rozhodne vstoupit do CU/ZVO nebo ji zřídit oznámí to SS.

SS prostudují plán na zřízení CU/ZVO. Pokud po prostudování SS naznačí, že dohoda pravděpodobně nepovede ke zřízení CU/ZVO (nebo doba není přiměřená) vydají (navrhujícím) stranám doporučení. Strany ji neprovedou pokud ji nepozmění dle doporučení.

CU – nahrazení dvou či více celních území jedním celním územím tak, že cla (a jiné úpravy obchodu) jsou odstraněny v podstatě pro veškerý obchod mezi zeměmi. V podstatě stejná cla jsou uplatňována každým členem unie pro obchod s územími mimo unii.

ZVO – skupina celních území, ve kterých jsou cla a jiné úpravy obchodu odstraněny v podstatě pro veškerý obchod mezi členskými územími.

Článek XXV (Společná činnost smluvních stran)

Zástupci smluvních stran se budou čas od času scházet za účelem, aby zajistili provádění těch ustanovení Dohody, která vyžadují společnou činnost.

Každá smluvní strana má na všech zasedáních SS jeden hlas.

Obecně se rozhoduje většinou odevzdaných hlasů; za výjimečných okolností mohou SS zprostit některou stranu některého závazku 2/3 většinou.

Článek XXVI (přijetí, nabytí účinnosti a registrace)

Dohoda vstoupí v platnost mezi vládami které ji přijali 30 dnů po uložení listin u výkonného sekretáře SS za vlády na jejichž území připadá 85% úhrnného zahraničního obchodu. Přistoupení každého dalšího státu 30 dnů po uložení listin. (registruje OSN)

Článek XXVIII (Změna listin)

Prvním dnem tříletého období může (žádající) strana změnit nebo odvolat koncesi a to jednáním a dohodou se smluvní stranou s níž byla koncese sjednána a další stranou, která má dle SS zájem hlavního dodavatele.

Ujednání může zahrnovat kompenzace – na všeobecné úrovni však nesmí být dohoda pro mezinárodní obchod méně výhodná než stav před ní.

Nedojde-li k dohodě, může žádající strana koncesní listinu pozměnit, strany s hlavním zájmem však mohou odvolat jiné koncese v podstatě stejné hodnoty.

Článek XXVIII (Celně tarifní jednání)

Strany uznávají, že cla jsou vážnými překážkami obchodu. Proto mají velký význam jednání na základě reciprocity a vzájemných výhod zaměřená na podstatné snížení celkové úrovně cel a jiných dovozních a vývozních dávek, zvláště pak na snížení celkové úrovně vysokých cel (prohibitivních). SS proto mohou uspořádat občas taková jednání.

Tato jednání se mohou týkat jednotlivých druhů výrobků, nebo se řídit mnohostrannými pravidly. Jednání mohou být zaměřena na snížení cel, vázání cel, stropy celních sazeb. SS uznávají, že úspěch jednání bude závislý na účasti stran, jejichž obchod s ostatními tvoří podstatný podíl.

Článek XXX (Změny)

Články I a II mohou změnit jen všechny smluvní strany, změny ostatních ustanovení Dohody se stanou účinnými vůči těm stranám, které je přijmou, jakmile budou přijaty 2/3 smluvních stran.

Článek XXXI (Vystoupení)

Každá strana může vystoupit z Dohody po uplynutí 6 měsíců od písemného oznámení gen. tajemníkovi OSN.

Článek XXXIII (Přístup)

Vláda, která není stranou Dohody může k dohodě přistoupit za podmínek o kterých se dohodne se SS. Rozhodnutí SS 2/3 většinou.

Článek XXXVI (Obchod a rozvoj)

- Mezi cíli dohody je zvýšení životní úrovně a postupný rozvoj
- Výnosy z vývozu méně rozvinutých zemí jsou pro jejich rozvoj životně důležité
- Existuje velký rozdíl mezi životní úrovní
- Je nutno podniknout společné činnosti k podpoře rozvoje
- SS mohou méně rozvinutým stranám umožnit používat zvláštních opatření k podpoře jejich obchodu a rozvoje.

- Je třeba rozvíjet výnosy z vývozu MR stran

- Vyvinout úsilí aby si zajistily podíl na růstu mezinárodního obchodu

- Vytvořit příznivé podmínky přístupu na světové trhy základním výrobkům z MR stran, učinit kroky pro stabilizaci trhů se základními výrobky a k dosažení stálých a spravedlivých cen

- Rychlý rozvoj MR stran bude zajištěn diverzifikací struktury jejich hospodářství

- Je důležitá finanční podpora rozvoji – je důležitý vztah k mezinárodním úvěrovým institucím.

- Vyspělé strany neočekávají reciprocitu za závazky ke snížení cel a jiných překážek obchodu od MR stran.

Článek XXXVII (Závazky)

Vyspělé strany se zavazují:

- přednostně snižovat překážky u výrobků, na nichž mají MR strany zvláštní vývozní zájem
- zdržet se u nich zvyšování či zavádění celního zatížení
- nečinít fiskální opatření, které by mohly významně bránit růstu spotřeby u takových výrobků.

Vyspělé strany – přihlížejí k obchodním zájmům MR stran při zavádění obchodních opatření.